

Магістр 1 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ

**МЕТОДИ ОЦІНКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Розглянуто поняття і суть конкурентоспроможності підприємства, проблеми та існуючі методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Аннотация. Рассмотрены понятие и сущность конкурентоспособности предприятия, проблемы и существующие методики оценивания конкурентоспособности предприятия.

Annotation. The concept and nature of enterprise competitiveness, challenges and existing methods for evaluating the competitiveness of enterprises was considered.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, метод, оцінка, принципи.

Одним із найважливіших напрямів вивчення особливостей господарської діяльності підприємства, особливо в умовах, коли ринок постійно розвивається і змінюється, є аналіз конкурентоспроможності підприємства. Важливість дослідження цієї теми полягає в тому, що високий рівень конкурентоспроможності підприємства є гарантом одержання високого прибутку.

Методичні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства є предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Зокрема, це питання у своїх теоретичних надбаннях висвітлили Азоєв Г. Л., М. Портер, Фатхутдінов Р. А., Клименко С. М., Піддубний І. О., Піддубна Л. І., Іванов Ю. Б., Іванова Р. Х. та ін.

Метою статті є дослідження сутності конкурентоспроможності підприємства, а також методів аналізу конкурентного стану підприємств і принципів розробки та реалізації відповідних методичних аспектів.

Конкурентоспроможність підприємства можна трактувати як перевагу його продукції перед аналогічною у конкурентів. Вчені питанням конкурентоспроможності підприємства приділяли чимало уваги.

Так, Азоєв Г. А. конкурентоспроможність підприємства розглядає як результат його конкурентних переваг у всьому спектрі проблем управління [1].

На думку Фатхутдінова Р. А., конкурентоспроможність – це потенційна здатність об'єкта або суб'єкта управління конкурувати у майбутньому на конкурентних ринках [2].

Клименко С. М. вважав, що конкурентоспроможність підприємства визначається як потенційна або реалізована здатність економічного суб'єкта до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому

здатність витримувати конкуренцію на певному ринку та відображає його позицію стосовно конкурентів [3].

Існуючі методи оцінки конкурентоспроможності підприємства можна класифікувати за двома ознаками:

за ступенем охоплення аспектів функціонування підприємства;

за формою вираження результату оцінки.

У розвинутих країнах застосовуються різноманітні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства, які носять не описовий, а конкретно-економічний, кількісний характер. Це зумовлено тим, що аналізовані показники є кількісним вираженням різних аспектів діяльності підприємства [4].

Залежно від ступеня охоплення цих аспектів методи оцінки доцільно класифікувати як спеціальні і комплексні. Спеціальні методи орієнтовані на аналіз окремих сторін діяльності підприємства (матричні методи, метод оцінки конкурентоспроможності продукції тощо), комплексні (більшість індексних методів) – на всебічний аналіз [5].

Перешкодою у здійсненні адекватної оцінки конкурентоспроможності промислового підприємства, що функціонує на тому чи іншому ринку України, при використанні всіх без винятку розглянутих методів може стати відсутність достовірних даних про конкурента. Така ситуація може виникати при необхідності порівняння показників фінансового стану або ефективності виробничої діяльності. Подолання такої проблеми вбачається у проведенні оцінки конкурентоспроможності підприємства на основі порівняння показників аналізованого підприємства із нормативами [6].

Головні принципи розробки та подальшої реалізації відповідних методичних аспектів такі [7]:

оцінка конкурентоспроможності підприємства повинна базуватися на основоположних засадах системного аналізу;

рівень конкурентоспроможності повинен бути оцінений у динаміці, що забезпечить можливість прогнозування змін у майбутньому;

оцінка конкурентоспроможності повинна здійснюватися на основі нормування відповідних показників із дотриманням зазначених принципів нормування;

методика оцінки має бути здійснена для підприємства на практиці за умов наявності серед основних конкурентів підприємств, різних за масштабами діяльності, обсягом та структурою товарної маси;

при здійсненні оцінки необхідно враховувати причини кількісних та якісних змін діяльності підприємства задля забезпечення можливості прийняття управлінських рішень.

Результати теоретичного дослідження свідчать, що сьогодні в розвинутих країнах застосовуються різні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Більшість із таких методів мають суттєві недоліки. Існує нагальна необхідність у розробці методичних аспектів оцінки конкурентоспроможності українських промислових підприємств, що функціонують в умовах складності отримання достовірної інформації про конкурента.

Наук. керівн. Матвієнко-Біляєва Г. Л.

Література: 1. Азоев Г. Л. Конкуренція: аналіз, стратегія і практика / Азоев Г. Л. – М., 1996. 2. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации : учебник / Фатхутдинов Р. А. – 2 изд., испр. и доп. – М. : Изд. Эксмо, 2005. – 544 с. 3. Управління

конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібн.
/ Клименко С. М., Дубова О. С., Барабась Д. О. та ін. – К. : КНЕУ, 2006. – 527 с. 4.
Піддубний І. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства / І. О.
Піддубний Л. І. Піддубна. – Х. :
ВД "ІНЖЕК", 2004. – 264 с. 5. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних
систем: теорія, механізм регулювання та управління : монографія / Піддубна Л. І. – Х. : ВД
"ІНЖЕК", 2007. – 368. 6. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка
формування та розвиток : монографія / Іванов Ю. Б., Орлов П. А., Іванова О. Ю. – Х. : ВД
"ІНЖЕК", 2008. – 352 с. 7. Портер М. Международная конкуренция / Портер М. ; пер. с
англ. и с предисл. В. Д. Щетинина. – М. : Международные отношения, 2002. – 896 с.